

בסיעתא דשמיא

כל הזכויות שמורות

הואיל והושקעו במהדורה זו הון רב ויגיעה רבה, לכן ע"פ דין תורתינו, ולהבדיל עפ"י הזכויות בכל המדינות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה, צילום והעתקה, כולל העתקה חלקית, וכן אין לעשות שימוש מסחרי בחומר הנדפס בכל המדורים. ואין הספר נמכר אלא על מנת שלא יעשה בו שימוש שלא כדין, ושארית ישראל לא יעשו עולה.

הפצה והזמנות:

'היכלי תורה'

באירופה	בארצ"ב	בארץ ישראל
44-191-430-0333	718-437-0054	02-9924603 טל:
44-191-430-0555	718-437-3514	03-5435884 פקס:

הארות ותיקונים יתקבלו בברכה

פקס 03-5423180

נדפס בארץ ישראל

Printed in E. ISRAEL

נדפס על נייר חו"ל שאין בו חשש חילול שבת

עימוד ועיצוב: ש"ס

סימן א אגרת אם מתר לטלטל ולקרוא אגרת שהביאו בשבת. ושאר פתבים ושטרות אם מתר לקרותן בשבת. ודין אי מתר להשמש לקרות הקרואים לסעודה מתוך הפתב. ובאיזה אפן מתר לומר לעפוי"ם לכתב אגרת בשבת או לפתח אגרת הנחתם ובו י"ג סעיפים:

א אגרת של שאלות שלום ושטרי הדיוטות דהיינו שטרי חובות וחשבונות אסור לקרותן בשבת^[א], ואפלו לעיין בהם בלא קריאה אסור^[ב] (שו"ע סי' שז סעי' יג) (א), ואפלו נכתב באגרת ללמד תינוק ספר אמנות ותינקת לארס^[ג] אסור לקרות (אליה רבה שם סק"ל):

ב אגרת שפתוב בו פסקים ודינים ופרושי התורה, מתר לקרות לכוילי עלמא (אליה רבה שם ס"ק לא), והוא הדין אגרת שלום שנכתב בלשון הקדש מתר לקרות^[ד], אבל שטרי חובות וחשבונות אף שפתובין בלשון הקדש אסור לקרותן^[ה] (פרי מגדים באשל ס"ק כד):

ג הא דאסור לקרות אגרת שלום, היינו שפכר היה בידו וכבר קרא אותו ורוצה לקרות פעם שנית, אבל אם נשתלח לו אגרת ואינו יודע מה פתוב בו, מתר לקרותו, שמא יש בו דבר שצריך לו לגופו, ואינו דומה לשטרי הדיוטות שאין בהם צרך הגוף רק צרך ממנו, אף לא יקרא בפיו אלא יעיין בו (שו"ע, ולבוש שם סעי' יד):

ד אם זמן אורחים והכין להם מיני מגדים וכתב בכתב פמה זמן וכמה מיני מגדים הכין להם, אסור לקרותו בשבת, אפלו אם פתוב על גבי פתל גבוה הרבה, משום

ליקוטי רימ"א

(א) אף על גב דהרהור מותר, מכל מקום אי אפשר שלא ישא ויתן בו בדברים, לכן גם הרהור אסור (לבושי שרד על שו"ע סי"ג). ומכל מקום הקורא באגרת שלום בשבת אין לגעור בו (דרי"ז הט"ז ס"ק יא):

ציונים וביאורים

[א] לראות מה היא צריכה, שאף שהטיל בשדה דבר המותר הוא מצד עצמו וגם הרהור בצרכי שדהו דבר המותר הוא, אף על פי כן כיון שניכר לכל שמטייל שם בשביל כך אסור משום ממצוא חפצך (שו"ע ה"ג ס"א).

[ג] אף שהם דברים המותרים לדבר בהם בשבת, כמבואר בשו"ע סימן ש"ו סעיף ו'.

[ד] שהלשון בעצמו יש בו קדושה, ולומד ממנו דברי תורה (מג"א סי' שז ס"ק כד).

[ה] שמא ימחוק (פמ"ג טז).

[א] בטעם האיסור של שטרי הדיוטות, כתב הרמב"ם (שנת פכ"ג ה"ט) שהוא משום שמא ימחוק. והרא"ש (שנת פכ"ג סי' ב) כתב, שהוא משום 'ממצוא חפצך', ואף אגרות של שאלות שלום אסור משום שעשויים להתחלף בשטרי הדיוטות.

[ב] ולא אמרו שדיבור אסור והרהור מותר אלא כשאין הדבר ניכר שמהרהר בחפצים האסורים, אבל כאן שניכר לכל שמהרהר בחפצים האסורים הכתובים בשטר, הרי זה בכלל איסור ממצוא חפצך, כמו שבכלל זה המטייל בשדהו

גזרה שְׁמָא יקרא בְּשִׁטְרֵי הַדְּיוֹטוֹת דְּהֵיִינוּ שְׁטְרֵי חוֹבוֹת וְחֻשְׁבוֹנוֹת (שו"ע שם סעי' יב), וְאֶפְלוּ לְעֵין בּוֹ בְּלֹא קְרִיאָה אָסוּר, וְהוּא הַדֵּין כָּל הַכְּתָבִים אָסוּר לְקֵרוֹת מְטַעַם זֶה (שו"ע הרב סעי' כב):

ה אֶפְלוּ אִם הַשְּׁמוֹת חֲקוּקִים בְּטַבְּלָהּ וּפְנִקָּס, אָסוּר גַּם כֵּן לְקֵרוֹת פִּינּוֹן שֶׁהוּא דְּבָר הַמְּטַלְטֵל וְאֵין בּוֹ רַק שְׁנוּי אֶחָד שֶׁהוּא חֲקוּק, וּשְׁטָר נִכְתָּב בְּרִשְׁמִיָּה וְלֹא בְּחֻקִּיקָה. אֲבָל אִם חֲקוּק בְּכֶתֶל חֻקִּיקָה שׁוֹקֵעַת מִתָּר לְקֵרוֹת, דִּישׁ בּוֹ שְׁנֵי שְׁנוּיִים שֶׁהוּא בְּכֶתֶל וְגַם הַכְּתִיבָה הוּא חֲקוּק, וְתוֹ לֹא מִחֻלְף בְּשִׁטְר, אֲבָל אִם הַכְּתָב הִיא בּוֹלְטָה וְלֹא שׁוֹקֵעַת, אָז אִף בְּכֶתֶל אָסוּר (ב), דְּגִזְרֵינוּן שְׁמָא יִמְחַק, וְאֶפְלוּ נִכְתָּב עַל גְּבֵי כֶּתֶל גְּבוּהָ הַרְבֵּה מִשּׁוּם לֹא פְּלוּג (שו"ע שם, ומגן אברהם שם ס"ק יז):

ו כָּל זֶה הוּא כְּבַעַל הַבֵּית עֲצָמוֹ, אֲבָל הַשְּׁמֵשׁ יָכוֹל לְקֵרוֹת מִתּוֹךְ הַכְּתָב לִידַע אֵיזָה אֹרְחִים לְהַזְמִין, דְּלִשְׁמָא יִמְחַק לֹא חִישִׁינָן בְּשִׁמְשׁ דְּאֵין בִּידוֹ לְגַרְע מִהַקְּרוּאִים, וְגַם לֹא גָזְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם שְׁטְרֵי הַדְּיוֹטוֹת, מִשּׁוּם שְׁאֵין נוֹהֲגִים כֵּן אֲלֵא בְּסַעֲדוֹת מְצוּהָ, וְחֻשְׁבוֹנוֹת שֶׁל מְצוּהָ גַּם כֵּן מִתָּר (מגן אברהם ס"ק טז) (ג):

ז וְכֵן מָה שֶׁנִּהְיָה שֶׁהַשְּׁמֵשׁ קוֹרֵא הַסְּפָמוֹת אוֹ חֲרָמוֹת מִתּוֹךְ הַכְּתָב, אֵין לְאָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהֵם צָרְכֵי רַבִּים (כמבואר לקמן סימן מ"ט), וְדִינָם כְּדַבָּר מְצוּהָ, וְכֵן מָה שֶׁנִּהְיָה לְהַזְפִּיר נְשִׁמוֹת מִתּוֹךְ הַכְּתָב אֵין לְאָסוּר, שֶׁהוּא כְּדַבָּר מְצוּהָ שֶׁנִּדְרִין צְדָקָה בְּעַדָּם (שולחן ערוך הרב סעי' כד) (ד):

ח כֶּתֶל אוֹ וִילוֹן שֵׁישׁ בּוֹ צוּרוֹת חֵיוֹת מְשֻׁנוֹת, אוֹ דְּיוֹקְנָאוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁל מַעֲשִׂים כְּגוֹן מְלַחְמוֹת דָּוִד וְגַלְיֹת, וְכוּתְבִים זֹו צוּרַת פְּלוּנֵי אָסוּר לְקֵרוֹת בְּשִׁבְתָּ [1]

לִיקוּטֵי רִימ"א

(ב) ואפילו לעיין בהם אסור, גזירה שמא ימחוק מן האורחים שיראה שלא הכין להם כל צרכם, ויגרור שמוחם מהכותל כדי שלא יקראם השמש, מה שאין כן חקוקה שוקעת שאינה נוחה למחוק, ובתוך כך יזכור שהוא שבת ולא ימחוק (שו"ע הרב ס"ב). ומשמע דאם הוא באופן שלא חיישינן שמא ימחוק מותר לקרות, ולא גזרינן משום שטרי הדיוטות, כיון דיש בו ב' שינויים, שהוא כתב בולטת וגם הוא על הכותל: (ג) אבל בסעודת הרשות גם בשמש אסור (תוספת שבת ס"ק לד). ובשערי תשובה (ס"ק טז) מסיק להלכה דבעל הבית אסור לקרות מתוך הכתב אפילו לסעודת מצוה, והשמש מותר ואפילו לדבר הרשות: (ד) וטוב לרשום השמות בדף אחד הכרוך באיזה ספר, ולא בנייר בפני עצמו (שער אפרים שער י" סעיף לג):

ציונים וביאורים

[1] שמא יקרא בשטרי הדיוטות (רש"י שנת קמט. ד"ס אסור).

(ש"ע שם) (ה), ואפלו כתב שתחת עקידת יצחק אסור (פרי מגדים באשל ס"ק כא), ואפלו לעיני ביהם בלא קריאה אסור (שולחן ערוך הרב סעי' כט):

ט כל שאסור לקרות אסור לטלטלו (ו), אבל מתר לטלטל האגרת ואין בו משום מקצה, דראוי לצור על פי צלוחיתו, אבל אם הוא מקפיד שלא לצור בו צלוחיתו אסור לטלטלו, והוא הדין שאר כתבים הדין בן (ט"ז ומג"א שם סק"כ) והיינו כשמקפיד שלא לתלכלך וכדומה, אבל אם מקפיד משום שכתוב בו דבר סתר מתר לטלטל, דהא אפשר לצור בו ולהטמין הפלי עם אגרת במקום מצנע (מחצית השקל על מג"א שם):

י אפלו אם הובאה האגרת בשבילו מחוץ לתחום, מתר גם בן לטלטלו ואינו מקצה^[1]. אף נהגו שלא לקבלו מיד הנכרי המביאה בשבת, אלא אומרים לו שיניח על גבי קרקע או על השלחן, פי חוששין שמא טרם שיעמד הנכרי לפוש יטל הישראל האגרת מידו, ונמצא שהישראל יעשה גמר ההוצאה מרשות לרשות, שהעכו"ם עשה עקירה והישראל הנחה (ז) (מג"א שם):

יא נכרי שהביא אגרת חתומה שאין הישראל יכול לפתחו ולקראו, יכול לומר להנכרי לפתחו (ח) (שערי תשובה ס"ק יז בשם אליה רבה ס"ק לב, וחכם צבי), אבל

ליקוטי רימ"א

(ה) ואם יש לו תענוג מזה שרואה הצורה וקורא הכתב לידע מה הוא, מותר לקרות, דכל כעין זה שאין אסור בחול כי אם בשבת, אם יש לו תענוג מותר אף בשבת, אבל בדבר שאסור לקרותן אף בחול (כמבואר בסי' לו לקמן), לא התירו אף בשביל עונג שבת (מג"א ואשל אברהם סי' שא ס"ק ד). והוא הדין אותן כתבים המבוארין לעיל בסעיף א' ובסעיף ד' גם כן לא התירו בשביל עונג שבת: (ו) ועיין לקמן בסימן לו מדין איזה ספרים שאסור לקרות בהם. ודין הציטונג. ועיין לקמן בסימן מד סי"ב לענין הפתקאות שמניחין המוכר יין בשבת לסימן לידע כמה

יין שנתן להלוקח: (ז) עיין לקמן סימן ג"ז בלקוטי רימ"א ס"ק ל"א לענין משקין שהובא מחוץ לעירוב, והוא הדין באגרת כהאי גונא אסור להכניסו ולהוציאו מבית לחצר או למבוי, והוא הדין להיפך יעויין שם: (ח) ובפחד יצחק ערך אמירה מביא שו"ת בשם גדול אחד, גם כן להתיר לפתוח על ידי עכו"ם. אמנם סיים שם וז"ל: אני מתחנן לכל אשר בשם ישראל יכונה, להתאפק ולעמוד על עצמו שלא לעשות כזאת אם לא שידע נאמנה שיש צורך מאד מאד בדבר, ע"כ. ובמג"א (סק"כ) כתב שלא יאמר בהדיא לעכו"ם לפותחו, רק שיאמר לו איני יכול

ציונים וביאורים

[1] למי שהובא בשבילו דאסור ליהנות ממנו, הואיל וראוי לישראל אחר ליהנות ממנו (ביאור הגר"א סי"ד).

[2] כמבואר בש"ע סימן תקט"ו סעיף ה', שדבר הבא מחוץ לתחום אין בו איסור מוקצה אפילו

הַיִּשְׂרָאֵל עֲצָמוֹ אָסוּר לְפָתְחוֹ, אֶפְלוּ אֵין עַל הַחֲתִימָה אוֹתִיּוֹת, רַק בְּיוֹם טוֹב מִתָּר
כְּשֶׁאֵין עַל הַחֲתִימָה אוֹתִיּוֹת^[ח] (מג"א ומחצית השקל סי' תקיט ס"ק ד'), וְעַיִן מַה שֶּׁפְּתַבְּתִי
בְּחֵלֶק ב' סוף סימן ח':

יב מה שְׁנוּהֶגֶין שֶׁהֶסְגֵּן יֵשׁ לוֹ פְּנִקְס קָטָן שְׁרוּשֵׁם בּוֹ הָעוֹלִים מְדֵי שֶׁבַת בְּשַׁבְּתוֹ,
וּבְעַת הַקְּרִיאָה צוֹפֶה בְּפִנְקְסוֹ לְדַעַת אֲשֶׁר נִקְרָא בְּשַׁבְּתוֹת שֶׁעָבְרוּ וְאֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ
עִתָּה, יֵשׁ לוֹמֵר דְּהָיָה כְּמוֹ חֲשֻׁבּוֹנוֹת שֶׁל מְצוּהָ, לְפִי שֶׁיֵּשׁ בְּדָבָר הַזֶּה מְפִנֵי דְרָכֵי
שְׁלוֹם דְּלֹא לִיתוּ לְאֲנָצוּיִי, וְצָרִיךְ עֵינֵי בְּנֵה (שער אפרים שער י' בפתחי שערים ס"ק לו):
יג אָסוּר לוֹמֵר לְעַפְוִים לְכַתֵּב אֲגָרָת, וְאֶפְשֶׁר בְּמִקּוֹם הַפֶּסֶד גָּדוֹל יֵשׁ לְהַתִּיר, וְגַם
בְּנֵה צָרִיךְ עֵינֵי, וּבְלָאוּ הֵכִי אֵין לְהַקְּל כָּלֵל (ט) (חיי אדם כלל לו ס"ה):

לִיקוּטֵי רִימ"א

בהפסד מרובה לכתוב על ידי עכו"ם. אך
משמע שם דדוקא קודם שבת מותר לומר
לעכו"ם שיכתוב בשבת, אבל בשבת עצמו
לא. ועיין עוד שם בסימן לג לענין איש
היושב באמט וממונה על עסקי המלך, וצריך
לחתום הכתבים, אם יש למצוא היתר שיעשה
לעצמו חותם שיוכל לדפוס בו חתימתו, בכדי
שבשבת יאמר לעכו"ם שיקבע דפוס החותם
בכתבים שצריך לחתום, והשיב שם שאין
היתר בזה, ובפרט אם האמירה תהיה בשבת,
ע"כ. ובשו"ת שב יעקב סי' ה' כתב וז"ל:
נשאלתי כמה פעמים בישראל שיש לו משפט
בערכאות עם עכו"ם, וצריך לעשות כתב
גלחת על ידי מלומד שלו שקורין דאקטיר,
ואם אינו עושה בשבת יבא לידי פסידא כו',
וסיים כיון דאור זרוע והגהות מרדכי סבירא
להו דלאו כתב הוא ורמ"א הביאם להלכה,
יש לסמוך עליהם לצורך הפסד גדול או לדבר
מצוה, לענין שריפטין לעשות על ידי מלומד
עכו"ם בשבת ע"כ. ועיין בהגהות מעשה
רוקח סי' שו שהביאו: ולענין אם מותר

לקרותו כל זמן שאינה פתוחה, והנכרי פותחו
מעצמו. ואפילו אין אותיות על החתימה כתב
בתוספת שבת (ס"ק לו) דאסור לומר בפירוש
לעכו"ם לפותחו. ובספר כלכלת שבת מבעל
תפארת ישראל על משניות (סל"ג) כתב דמותר
לומר לעכו"ם לקרוע הנייר בצד החותם ולא
יקלקל החותם. ובספר זכרו תורת משה כתב
דגם זה אסור. אך בשערי תשובה (ס"ק יז)
כתב דעמא דבר כמו שכתבתי בפנים. ועיין
לקמן סימן מד ס"ק ח' מה שכתבתי בשם
אשל אברהם (סי' שכג סק"ב) לענין יין על
קידוש שנחתם בכלי. ועיין לקמן סימן ט'
ח"ב סעיף ז': (ט) עיין בשערי תשובה סי'
שו (ס"ק יט) שכתב וז"ל: ולכתוב כתב בקשה
על ידי עכו"ם בעסק ממון, כתב בברכי יוסף
בשם רבינו ישעיה לאסור, ולפי מה שכתב
הרמ"א דכתב שלהם הוא מדרבנן, הוה ליה
שבות דשבות במקום פסידא, ע"כ. ועיין
בשו"ת נודע ביהודה מהד"ת סי' כט שכתב
דאף על גב דיש דעות דכתב שלהם הוא כתב
גמור, מכל מקום כדאי הרמ"א לסמוך עליו

ציונים וביאורים

[ח] שאין איסור סתירה שייך בכלים, ואף על פי שבשבת אסור מדברי סופרים, מכל מקום ביום טוב לא החמירו
כל כך, והוא שאין בחותם לא צורה ולא אותיות, דאז יש איסור משום מוחק (שו"ע הנז' סי' תקיט ס"ו).

סימן ב אמירה לנכרי בשבת לעשות מלאכה במקום הפסד או לעשות שבות וכדומה באיזה אפן שמותר או אסור וכו' ל"א סעיפים:

א אסור לשכר פועלים ולא לומר לעכו"ם לשכר לו פועלים בשבת (א), אף על פי שאין הישראל צריך לאותה מלאכה אלא לאחר השבת, שכל דבר שאסור לעשות בשבת מן הדין אסור לומר לעכו"ם לעשותו בשבת, ואפלו לומר לעכו"ם קדם השבת לעשותו בשבת אסור, אבל דבר שאסור לישראל לעשות רק משום חומרא בעלמא, יכול לומר לנכרי בשבת לעשות (שו"ע ס"ב ומג"א סימן שז סק"ב):

ב אפלו דבר שאסור מן הדין, מותר אחר שבת לומר לנכרי למה לא עשית דבר פלוני בשבת שעבר, אף על פי שמבין מתוך דבריו שרצונו שיעשה בשבת הבאה (ב) [א] (שו"ע שם), והיינו דוקא שעשית מלאכה זו הוא בענין שאין צריך למחות פשוטה את

ליקוטי רימ"א

שמתיר לשכיב מרע לעשות צוואה על ידי סופר גוי בשבת כדי שלא תטרופ דעתו: (א) ואפילו לומר לעכו"ם בשבת לשכור לו פועלים אחר השבת אסור (חיי אדם כלל סב ס"א). ועיין בשו"ע הרב שכתב שהוא הדין אפילו קודם שבת אסור לומר לעכו"ם שישכור לו פועלים בשבת שיעשו לו מלאכה לאחר השבת. ועיין בשו"ת חתם סופר ח"א סימן ס' שכתב דדוקא לומר לעכו"ם שיעשה בעצמו מלאכה בשבת אסור לומר לו אף בחול, אבל לשכור לו פועלים דזה הוי אמירה דאמירה, דהיינו שהישראל אומר לעכו"ם שיאמר לפועלים לעשות לו מלאכה בשבת אין איסור בזה, ואפילו למאן דסבירא ליה דגם אמירה דאמירה אסור (כמבואר לקמן בסעיף ד), הוא דוקא כשאומר בשבת עצמו, אבל לא כשאומר לו בחול, וכמבואר לקמן בס"ק ה'. ומיירי במלאכה שאין צריך למחות כשרואה את הנכרי עושה אותה בשבת, וכמו שכתבתי לקמן בסעיף ב': (ב) והדבורים

לשלוח טעליגראף בשבת, עיין בשו"ת בית יצחק הנדפס מחדש בסימן נז שכתב וז"ל: אם לא כתבו הדעפעשי מערב שבת ודאי דאין לכתוב בשבת, דקודם שישלחו הדעפעשי נחוץ לכתוב באר היטב, וכתובה מלאכה דאורייתא הוא, אין לעשות אף על ידי עכו"ם, ואם נכתב הדעפעשי מערב שבת והדבר נחוץ לצורך גדול לשלוח בשבת כו', לדעתי אין להתיר, כיון דאי אפשר בלא כתיבה ממש, ע"כ. ועיין בשו"ת שואל ומשיב מהדורא ג' ח"א סימן קצ"ד שכתב שחלילה להתיר. ולפי דברי השב יעקב הנ"ל יש להתיר במקום הפסד גדול אף לכתוב בשבת הדעפעשי על ידי עכו"ם. ועיין לקמן בסימן ב' סעיף ד' שכתבתי בשם ספר החיים דבמקום הפסד גדול מותר לומר לעכו"ם שיאמר לעכו"ם אחר לעשות לו מלאכה, ואם כן גם כאן טוב שיעשה כן. ועיין לקמן בסימן עו לענין שליחות אגרת על ידי עכו"ם או על הפאסט. ועיין בפחד יצחק ערך גירושין

ציונים וביאורים

[א] הבאה, אלא שהנכרי מבין כן מעצמו (שו"ע ס"ב ס"א).

[א] ואין בכך איסור כיון שאומר לו כן בחול, ואין באמירתו זו שום רמז ציווי לעשותה בשבת

הַנִּכְרֵי עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּשַׁבָּת, כְּגוֹן שְׂאִין הַמְּלֹאכָה נַעֲשִׂית בְּחֻפְצֵי שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַנִּכְרֵי אֵינּוּ שְׂכִירוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲלָא רְגִיל לַעֲשׂוֹת לוֹ בְּטוֹבַת הַנְּאֻה (ג) (שו"ע הרב ס"ח):

ג וְכֹל זֶה פְּשָׁאוֹמֵר לוֹ בְּחַל כְּדֵי שְׂיִכִּין לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת הַבְּאָה, אֲבָל בְּשַׁבָּת עֲצָמוֹ אֲסוּר לְרַמֵּז לוֹ לַעֲשׂוֹת, בְּכָל הַדְּבָרִים שְׂאֲסוּר לֹאמֵר לַעֲכוּ"ם בְּפִרוּשׁ לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת הוּא הַדִּין דְּאֲסוּר אֲפִלוּ אֵינּוּ אוֹמֵר בְּפִרוּשׁ רַק שְׂמַרְמֵז לוֹ בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת^[א], אוֹ שְׂאוֹמֵר לוֹ לַעֲשׂוֹת דְּבָר הַמְּתָר בְּעִנְיַן שְׂיִכִּין מִתּוֹךְ כִּף שְׂיַעֲשֶׂה מְלֹאכָה הָאֲסוּרָה (ד) אֲסוּר גַּם כֵּן, אֲבָל מִתָּר לֹאמֵר לְנִכְרֵי אֵיזָה דְּבָר אוֹ לְרַמֵּז לוֹ שְׂיִכִּין מִתּוֹךְ כִּף לַעֲשׂוֹת מְלֹאכָה אַחַר הַשַּׁבָּת, כִּיֵּן שְׂאֵינּוּ אוֹמֵר לוֹ בְּפִרוּשׁ דְּבוּר מְמַלְאכָה הָאֲסוּרָה^[א] (רמ"א סעי' כב ומג"א שם ס"ק לא):

ד אֲסוּר לֹאמֵר לַעֲכוּ"ם שְׂיִאמֵר לַעֲכוּ"ם אַחַר לַעֲשׂוֹת לוֹ מְלֹאכָה בְּשַׁבָּת, וְיֵשׁ מְקַלֵּין (ה), וְכֹל שֶׁכֵּן בְּדְבַר שְׂאֵינּוּ אֲסוּר רַק מְשׁוּם שְׁבוּת (באר היטב סק"ג), וּבְמִקְוָם הַפֶּסֶד גָּדוֹל יֵשׁ לְסַמְךָ עַל הַמְּקַלֵּין (ספר החיים):

לִיקוּטֵי רִימ"א

לישראל להנות ממנו, ע"כ. וכמבואר לקמן בסימן מז: (ד) היינו כגון לומר לנכרי שיקנח חוטמו כדי שיביין שסיר הפחם שבראש הנר אסור (מג"א ס"ק לא). ועיין לקמן בסימן מז ס"ק עז מה שכתבתי לענין אם מותר לומר לעכו"ם למחוט הנר לצורך דבר מצוה. אבל אם אינו אומר לו ואינו מרמז לו שום ציווי שיעשה דבר המותר כדי שיביין מזה לעשות דבר האסור, רק שאומר לפניו איזה דבר שמביין מזה לעשות מלאכה בשבת (כגון הא דמבואר לעיל סימן א' ס"ק ח' שאומר לפניו שאינו יכול לקרותו) מותר (מג"א שם). אך לא מכל המלאכות מותר להנות בשבת, דיש מלאכות שאפילו עשה עכו"ם מעצמו בשבת שאסור להנות מהם בשבת, כמבואר לקמן בסימן מב ובסימן מז: (ה) ובספר כלכלת שבת מבעל תפארת ישראל על משניות (דיני אמירה לעכו"ם סק"ה) הביא ראיה גם כן להתיר.

הבאים להרוג את הצרעה אשר בכוורת, יכול הישראל לומר לעכו"ם אהובו ביום א' למה אתמול לא עשנת בפני הכוורת כדי לדחות את הדבורים מעל הצרעה, ולא היית מפסיד שכרך, ואופן ערמה זו מותרת ויכול לעשותה כדי שהעכו"ם יעשה בשבתות אחרות העישון (לקט הקמח בשם מהריט"ץ). ועיין באליה רבה סי' שז ס"ק ח' שהביא גם כן דברי מהריט"ץ, ועיין לקמן סימן ס' סוף ס"ק י': (ג) והיינו על דרך שנתבאר לקמן בסימן מב ובסימן ע' ח"א וח"ב. ובשלחן עצי שטים כתב וז"ל: ובלבד שלא יהנה מאותה מלאכה עד אחר השבת, כדין נכרי שעשה מלאכה לצורך ישראל. וכן כתב בברכי יוסף (סק"ו) וז"ל: דאין להקל בזה אלא בדבר שאין גוף הישראל נהנה ממנו, כגון שכבר יש נר ואש והעכו"ם הוסיף וכדומה, דאם לא כן הא אפילו אם העכו"ם הדליקה מעצמו אסור

ציונים וביאורים

[א] שלא נאסר אלא דיבור בלבד, שנאמר 'ודבר דבר' (שו"ע הרב ס"ז).

[ב] דהוי כאמירה, והגוי עושה אותה בשבת ונראה כשלוחו (לע"ז ס"ז).